

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/40/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2109206662
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 10. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Barcajová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2012:2109206662.3

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci žalobcov: 1. Y. X., narodený XX.XX.XXXX, bytom D. - P. č. XXX, 2. Y. X., narodená XX.XX.XXXX, bytom D. - P. č. XXX, obaja zastúpení advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, so sídlom Hlavná č. 13, Trnava, proti žalovaným: 1. T. Q., narodená XX.XX.XXXX, bytom A. O. č. XX, S., 2. H. J., rodená Q., narodená XX.XX.XXXX, bytom Q. č. XXX, 3. D. W., rodená Q., narodená XX.XX.XXXX, bytom A. O. č. XXXX/X, S., všetky zastúpené advokátom JUDr. Tiborom Sanákom, so sídlom Nám. SNP č. 2, Trnava, o určenie vecného bremena, na odvolanie všetkých účastníkov proti rozsudku Okresného súdu Trnava č. k. 36C/141/2009-255 zo dňa 12. októbra 2011 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **z r u š u j e** a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa rozsudkom napadnutým odvolaním žalobu žalobcov zamietol a žalovaným v 1. až 3. rade náhradu trov konania nepriznal. Právne vec posúdil podľa ustanovenia § 151 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd po vykonanom dokazovaní výsluchom účastníkov svedkov i oboznámením sa s listinnými dôkazmi nemal preukázanú existenciu nároku žalobcov. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhajú určenia, že časť nehnuteľnosti v k.ú. D., zapísaná na LV č. XXX, označená ako parc. č. 2128/2 - záhrady o výmere 1089 m², ktorá časť je vyznačená v geometrickom pláne Ing. U. L. č. 4/2009 červeným trojuholníkom, je zaťažená vecným bremenom spočívajúcim v povinnosti vlastníkov pozemku parc. č. 2128/2 v k.ú. D. trpieť prechod peši, motorovým a nákladným vozidlom cez uvedenú časť ich pozemku na pozemok parc. č. 2128/1 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1250 m², zapísaný na LV č. XX k.ú. D., čomu zodpovedá oprávnenie vlastníkov pozemku parc. č. 2128/1 využívať na uvedený účel túto časť pozemku ako prístupovú cestu k parc. č. 2128/1 v k.ú. D.. K pozemku žalobcov vedie cez časť pozemku žalovaných lesná nespevnená cesta, ktorá slúži ako prístupová cesta žalobcov na ich pozemok a k rodinnému domu na ňom postavenom. Lesná nespevnená cesta vedie na pozemok žalobcov z pozemku žalovaných. Týmto spôsobom je cesta využívaná žalobcami, ako aj ich právnymi predchodcami dlhodobo, asi 70 rokov. V poslednej dobe začalo dochádzať medzi účastníkmi k susedským sporom, nezhodám a konfliktným situáciám. Žalované v 1. až 3. rade bránia žalobcom v prístupe na sporný pozemok, pretože užívajú ich pozemok bez ich súhlasu a teda protiprávne. Sporným potom zostalo posúdenie vzniku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Žalobcovia sa v konaní domáhali určenia práva prechodu na základe vydržania, pričom poukazovali na to, že časť pozemku žalovaných od roku 1967 dlhodobo nerušene užívali oni a dovtedy aj ich právní predchodcovia, od ktorých nehnuteľnosti odkúpili. Vecné bremeno preto vzniklo dlhodobým výkonom práva vo využívaní časti pozemku žalovaných ako prístupovej cesty. Súd poukázal na to, že vecné bremeno je vecné právo, ktoré obmedzuje vlastnícka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečo sa zdržať alebo niečo konať (pati facere, non facere). Vyznačuje sa teda tým, že spočíva v obmedzení vlastníka nehnuteľnosti buď na prospešnejšie využívanie nehnuteľnosti alebo iného konkrétneho vlastníka, alebo na prospech určitej fyzickej alebo právnickej osoby, toto obmedzenie je späť so zaťaženou nehnuteľnosťou v prospech panujúcej nehnuteľnosti. Práva zodpovedajúce vecným

bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti alebo patria určitej osobe. Právnym dôvodom vzniku vecného bremena môže byť, rovnako ako u vlastníckeho práva zmluva, dedenie, rozhodnutie príslušného orgánu, nadobudnutie na základe zákona alebo vydržanie. Predpokladom tohto spôsobu nadobudnutia vlastníckeho práva sú podmienky uvedené v ustanovení § 134 OZ. Zákonnými podmienkami vydržania sú oprávnená držba, uplynutie zákonom určenej vydržacej doby a spôsobilý predmet vydržania. Právo vec držať, tzv. právo držby znamená nakladať s vecou ako s vlastnou, ide tu o základné východiskové oprávnenie vlastníka, ktoré je nevyhnutným predpokladom pre výkon ostatných oprávnení. Občiansky zákonník pritom rozlišuje držiteľa oprávneného a neoprávneného, keď v ustanovení § 130 ods. 1 definuje len držiteľa oprávneného. Oprávnená držba spravidla spočíva na skutkovom omyle, keď sa oprávnený držiteľ domnieva, že bol napríklad urobený právny úkon, hoci tomu tak nebolo, alebo naopak, o určitej skutočnosti, ktorá má za následok neplatnosť právneho úkonu, či inak bráni vzniku práva, nemá vedomosť. Samotná skutočnosť, že niekto koná spôsobom zodpovedajúcim obsahu vecného bremena a prechádza cez cudzí pozemok nemôže viesť k záveru o oprávnenej držbe zodpovedajúcej vecnému bremenu aj preto, že cez cudziu nehnuteľnosť je možné prechádzať na základe rôznych titulov. Predpokladom vydržania je skutočnosť, že držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec alebo právo patrí. Posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Táto dobromyseľnosť musí byť posudzovaná aj z hľadiska, či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí, ak tu bol i domnelý právny dôvod, teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí. Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možné vyvodíť, že sa dôvodne považuje za vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčať o oprávnenosti držby patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul.

Subjektívny pocit žalobcov ako držiteľov (že im právo prechodu patrí) nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nie je treba, aby vydržiteľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia vlastníctva, ale postačí existencia takéhoto nadobúdacieho titulu (putatívneho), ktorým je vnútorné presvedčenie, že sa stal vlastníkom veci. Pokiaľ sa žalobcovia ako nadobúdatelia nehnuteľnosti parc. č. 2128/1 uspokojili iba s dlhodobou zaužívaným stavom voľného prechodu cez časť susedného pozemku žalovaných, prípadne ústnym oznámením právnych predchodcov, že takéto právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa vykonáva, pričom táto okolnosť nebola uvedená v zmluve o prevode nehnuteľnosti a nadobúdatelia sa o existencii takéhoto práva nepresvedčili, nemôžu byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere (nemôžu byť dobromyseľní), že im toto právo prechodu prislúcha, patrí lebo pri normálnej opatrnosti, ktorú je možné od každého požadovať, by si existenciu tohto práva, prípadne právneho titulu, ktorý mal za následok jeho vznik, overili. Pokiaľ sa právo prechodu a prejazdu cez susediaci pozemok, patriaci žalovaným, zo strany žalobcov realizovalo, tak bez právneho titulu, ktorý tým pádom sponchybnuje dobromyseľnosť žalobcov a ich právnych predchodcov v súvislosti s držbou predmetného práva. Ak chceli byť žalobcovia v konaní procesne úspešní, boli ich povinnosťou pred súdom dostatočne hodnoverne preukázať, že sú splnené všetky zákonné podmienky vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, práva prechodu cez pozemok žalovaných. Podľa názoru súdu žalobcovia neunesli dôkazné bremeno, ktoré ich zaťažovalo a nepreukázali, že vo vzťahu k časti sporného pozemku po celú vydržaciú dobu pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemali a ani nemohli mať dôvodné pochybnosti o tom, že im toto právo prechodu, právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí. Podmienky vydržania musia byť splnené kumulatívne, ak z nich nie je splnená čo i len jedna, nedochádza k vydržaniu. Oprávnenosť držby je jednou z podmienok vzniku vecného bremena vydržaním. Nakoľko žalobcovia nepreukázali oprávnenosť držby, nepreukázali dobromyseľnosť, že im právo prechodu zodpovedajúce vecnému bremenu patrí ako jeden z predpokladov vydržania, k vydržaniu nedošlo a žalobu súd ako nedôvodnú zamietol.

Pri posudzovaní oprávnenosti držby treba vychádzať zo zásady, že jej predpokladom je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, ak si určitú vec prisvojuje. Ide o psychický stav, o jeho vnútorné presvedčenie, ktoré sa prejavuje aj navonok a z ktorého možno vyvodíť, že sa dôvodne považuje za

vlastníka veci. Medzi základné okolnosti, ktoré budú svedčiť o oprávnenosti držby veci patrí aj okolnosť, ako vec nadobudol - či mu svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit žalobcov ako držiteľov (že im právo prechodu patrí) nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak nie je tento pocit vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosti držby práva. Na rozdiel od preukazovania vlastníctva nie je treba, aby vydržiteľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia vlastníctva, ale postačí existencia takéhoto nadobúdacieho titulu (aj putatívneho), ktorý jeho vnútorné presvedčenie, že sa stal vlastníkom veci, dostatočne opodstatňuje, pritom oprávnenosť držby je jednou z podmienok vzniku vecného bremena vydržaním. Preto súd nepovažoval nárok žalobcov za preukázaný a tak ho zamietol. Žalovaným v 1. až 3. rade trovy konania v zmysle § 151 ods. 1, 2 OSP nepriznal, keďže si v lehote do troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa trovy nevyčísľili a okrem trov právneho zastúpenia im iné trovy zo spisu nevyplývali.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie vo veci samej žalobcovia v 1. a 2. rade a v časti trov konania žalované v 1. až 3. rade.

Žalobcovia v 1. a 2. rade sa odvolaním domáhali toho, aby odvolací súd podľa § 220 ods. 1 OSP z dôvodu uvedeného v § 205 ods. 2 písm. e), f) OSP rozsudok súdu prvého stupňa zmenil, žalobe vyhovel a priznal žalobcom náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania. Z výsledkov vykonaného dokazovania podľa žalobcov vyplýva, že predmetná časť parcely vedúca cez pozemok žalovaných bola žalobcami a ich právnymi predchodcami dlhodobo využívaná ako jediná prístupová cesta na pozemok parc. č. 2128/1, na ktorom stál a stojí ich rodinný dom. O oprávnení takéhoto využívania susedného pozemku neboli až donedávna pochybnosti. Súd prvého stupňa síce konštatuje, že oprávnená držba sa nemusí opierať o existujúci právny dôvod, ale stačí, aby tu bol i domnelý právny dôvod, pričom musia tu existovať okolnosti objektívne nasvedčujúce oprávnenosť držby. Spochybnili však záver súdu prvého stupňa, že sa uspokojili iba s dlhodobo zaužívaným stavom voľného prechodu cez časť susedného pozemku žalovaných, prípadne s ústnym oznámením právnych predchodcov, že takéto právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa vykonáva. Podľa ich názoru si súd prvého stupňa mylne vykladá zákonné ustanovenia týkajúce sa problematiky vydržania vecného bremena. Na jednej strane pripúšťa, že k nadobudnutiu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu postačí i existencia tzv. domnelého právneho dôvodu a následne na druhej strane tvrdí, že takýto právny dôvod by mal vychádzať buď priamo zo zmluvy o prevode nehnuteľnosti, resp. vraj si mali povinnosť existenciu takéhoto práva overovať. Poukázali na to, že ako vlastníci susedného pozemku a tam postaveného rodinného domu boli po celú dobu presvedčení o tom, že právo prechodu a prejazdu cez cudzí pozemok vykonávajú právom a že im teda toto právo voči pozemku patrí. Poukázali na to, že vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je občianskym zákonníkom považované za jeden zo spôsobom pôvodného nadobudnutia práva, pri ktorom sa na základe zákonom osobitne určených podmienok priznávajú právne účinky aj len domnelému právu vyplývajúcejmu z domnelého právneho vzťahu medzi určitými subjektmi, ak toto právo bolo vykonávané počas zákonom stanovenej doby nerušene a nepretržite v dobrej viere, že nejde len o právo domnelé. Poukázali na výsledky vykonaného dokazovania, na to, že ešte právní predchodcovia - vlastníci parc. č. 2128/1 využívali po dobu minimálne 70 rokov predmetný prechod ako jedinú možnú prístupovú cestu k svojim nehnuteľnostiam a vlastníci pozemku parc. č. 2128/2 v k.ú. D. toto právo rešpektovali a trpeli. Preto boli presvedčení o tom, že im takéto právo skutočne patrí a vykonávali ho preto dobromyseľne. Rozhodne nemali dôvod vzhľadom na takto dlho trvajúci a v konaní preukázaný skutkový stav sa domnievať, že im právo prechodu cez spomínaný pozemok nepatrí a nejakým spôsobom si overovať oprávnenosť výkonu tohto práva, ako to od nich žiada okresný súd. Poukázali na rozhodnutie NS SR 5Cdo 39/99 (ZSP 64/2000) týkajúce sa vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu cesty pri jej dlhodobom užívaní. V predmetnom rozsudku NS SR zamietol dovolanie a stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi Krajského súdu v Trnave vo veci, v ktorej sa riešil obdobný prípad a v ktorej žalobcovia dlhodobý a dobromyseľný výkon svojho práva preukazovali len svedeckými výpoveďami. Preto vyjadrili presvedčenie, že ich právo zodpovedajúce vecnému bremenu je dôvodné a zaslúži si súdnu ochranu.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie i žalovaní v 1. až 3. rade a to čo do výroku o trovách prvostupňového konania. Poukázali na to, že v konaní boli úspešnými účastníkmi, pretože žaloba žalobcov bola zamietnutá. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol v zmysle § 151 ods. 1, 2 OSP a nepriznal im trovy konania s prihliadnutím na to, že v zákonnej lehote nebolo súdu predložené ich vyčíslenie a iné trovy okrem trov právneho zastúpenia zo spisu žalovaným v 1. až 3. rade nevyplývali. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie vyhlásil tak, že žalovaným v 1. až 3. rade priznal náhradu trov

konania, avšak v písomnom vyhotovení rozhodnutia uviedol, že žalované si trovy konania písomne nevyčíslili. Tento záver je nesprávny, pretože trovy právneho zastúpenia žalovaných v 1. až 3. rade boli vyčíslené v písomnom podaní zo dňa 13.10.2011, ktoré bolo doručené súdu dňa 14.10.2011, t.j. v zákonnej trojdňovej lehote od vyhlásenia rozsudku. Preto sa domáhali priznania práva na náhradu trov prvostupňového konania vo výške 334,47 eura a uplatnili si právo na náhradu trov odvolacieho konania 60,19 eura. K svojmu odvolaniu priložili i vyčíslenie trov prvostupňového konania, doručené súdu prvého stupňa dňa 14.10.2011.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP), po zistení, že odvolanie podal včas účastník konania (§ 201 OSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný, (§ 202 OSP), preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako i konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo (§ 212 ods. 1 OSP) a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je vecne správne. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie vydal pomerom hlasov 3:0, t.j. jednohlasne (§ 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z.z.).

Odvolatelia odvolanie vo veci samej odôvodnili v podstate tým, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d/ OSP) a že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ OSP). Odvolací dôvod v zmysle § 205 ods. 2 písm. f) OSP je daný, ak súd prvého stupňa posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu, síce správne určenú, nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

Podľa § 212 ods. 3 OSP na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

O tom, ako v tej - ktorej veci prebiehalo konanie (vrátane dokazovania) na súde prvého stupňa, môže odvolací súd usudzovať len z obsahu spisu, osobitne zo zápisníc o súdnych pojednávaniach (§ 40 ods. 1 OSP a § 122 ods. 1 OSP).

Podľa § 118 ods. 1,2,3 a 4 OSP po začatí pojednávania účastníci prednesú alebo doplnia svoje návrhy a predseda senátu alebo samosudca oznámi výsledky prípravy pojednávania (1). Po vykonaní úkonov podľa odseku 1 predseda senátu alebo samosudca podľa doterajších výsledkov konania uvedie, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné, ktoré právne významné skutkové tvrdenia zostali sporné a ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané a ktoré dôkazy súd nevykoná, aj keď ich účastníci navrhli (2). Ďalší priebeh pojednávania určuje predseda senátu alebo samosudca (3). Ak sa pojednávanie neodrokuje, pred jeho skončením súd vyzve účastníkov, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci. Na záver súd uznesením vyhlási dokazovanie za skončené (4).

Procesný postup súdu na pojednávaní je rámcovo upravený v § 118 OSP. Z dôvodovej správy k § 118 ods. 2 OSP vyplýva, že zaradenie tohto ustanovenia do OSP malo za cieľ zvýšiť predvídateľnosť postupu súdu a posilniť právo na spravodlivý súdny proces. V záujme dosiahnutia predvídateľnosti postupu a rozhodovania ukladá toto ustanovenie súdu povinnosť oboznámiť účastníka konania na pojednávaní s predbežným zhrnutím sporných a nesporných skutkových okolností a tiež s predbežným náhľadom súdu na to, ktoré z navrhnutých dôkazov (ne)treba vykonať. Účastníkovi má tým byť vytvorená možnosť predvídať rozhodnutie súdu a tomu prispôbiť uplatňovanie (realizáciu) svojich procesných oprávnení. Predvídateľnosť rozhodnutia a jeho účinkov je rovnako významná ako iné procesné postuláty; princípy legitímneho (oprávneného) očakávania a predvídateľnosti rozhodnutia sú totiž súčasťou právnej istoty - pojmového znaku právneho štátu.

V preskúmvanej veci zo spisu vyplýva, že súd prvého stupňa nedodržel zákonom stanovený postup (§ 118 OSP), keďže na pojednávaní dňa 12.10.2011 (č. I. 235) do zápisnice uviedol ustanovenie § 118 ods. 2 OSP bez toho, aby naplnil jeho obsah, aby jasne zaprotokoloval, ktoré právne významné skutočnosti považuje za zhodné, ktoré za sporné a ktoré navrhnuté dôkazy budú a ktoré nebudú vykonané a tieto konštatovania odôvodnil a poskytol účastníkom priestor na vyjadrenie a poskytnutie dôkazov. V nedodržaní postupu podľa § 118 ods. 2 OSP treba vidieť procesnú nesprávnosť, ktorá so zreteľom na individuálne okolnosti preskúmvanej veci (II. ÚS 261/06) viedla k zmareniu účelu sledovaného týmto zákonným ustanovením (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo

18/2010) a na ktorú musel odvolací súd v odvolacom konaní prihliadnuť ako na nedodržanie procesných práv účastníkov a tým i odňatie im práva pred súdom konať.

Predmetom tohto konania vedeného na súde prvého stupňa pod sp. zn. 36C/141/2009 je v zmysle poslednej zmeny žalobného petitu zo dňa 26.04.2011 (č.l. 207 spisu, ktorú zmenu súd prvého stupňa na pojednávaní dňa 12.10.2011 pripustil - č.l. 234 spisu) je určenie, že nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXX pre okres S., obec D., k.ú. D., označená ako parcela registra „C“ č. 2128/2 - záhrady o výmere 1089 m² je v rozsahu vyznačenom v geometrickom pláne Ing. L.. 4/2009 zaťažená vecným bremenom spočívajúcim v povinnosti vlastníkov tohto pozemku strieť prechod peši, motorovým vozidlom a nákladným vozidlom na pozemok - parcelu registra „C“ č. 2128/1 - zastavané plochy a nádvoría o výmere 1250 m² pre k.ú. D. a tomu zodpovedajúce oprávnenie vlastníkov parc. č. 2128/1, ako i ďalších osôb využívať ju na uvedený účel a to v rozsahu uvedenom v geometrickom pláne ako prístupovú cestu k pozemku parc. č. 2128/1 k.ú. D..

Tento zmene žaloby predchádzala úprava petitu zo dňa 30.03.2010 (č.l. 107 spisu), keďže geometrický plán Ing. L. bol doplnený o lomové body, ktorými bola identifikovaná tá časť parcely, ktorej sa vecné bremeno týka a s uvedením lomových bodov bola nehnuteľnosť, ktorá má podliehať vecnému bremenu, presne rozpoznatelná a identifikovateľná.

Červená plocha vyznačená na geometrickom pláne Ing. L. bola teda v uvedenom geometrickom pláne špecifikovaná lomovými bodmi, pričom ani v geometrickom pláne, resp. ani v podaní žalobcov nie je uvedená časť parcely, ktorej sa právo vecného bremena týka, označená ďalšími konkrétnymi údajmi (napríklad šírka, dĺžka, výmera). V danom prípade identifikácia - presné rozpoznanie tej časti nehnuteľnosti, ktorej sa právo prechodu - vecného bremena týka, má v danom spore význam preto, aby bola nehnuteľnosť dostatočne identifikovateľná a tak prípadný budúci petít a naň nadväzujúci výrok rozsudku dostatočne identifikoval nehnuteľnosť ako v prírode, tak i v evidencii nehnuteľností.

Podľa § 151o ods. 1 OZ vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

Právo zodpovedajúce <vecnému bremenu možno nadobudnúť výkonom práva <. (vydržaním). Podmienkami pre vydržanie práva zodpovedajúceho <vecnému bremenu sú: existencia nehnuteľnosti, ktorá podľa práva môže byť vecným bremenom zaťažená, oprávnená držba práva a uplynutie vydržacej lehoty.

Obsahom vecných bremien je povinnosť vlastníka zaťaženej nehnuteľnosti niečo trpieť (pati), niečo sa zdržať (omittere), alebo niečo konať (facere).

Vecné bremená sa vyznačujú tým, že spočívajú v obmedzení vlastníka nehnuteľností buď na prospešnejšie využívanie nehnuteľnosti iného konkrétneho vlastníka, alebo na prospech určitej konkrétnej fyzickej alebo právnickej osoby; toto obmedzenie je späť so zaťaženou nehnuteľnosťou (obmedzenie vlastníka) v prospech panujúcej nehnuteľnosti (Rozsudok Najvyššieho súdu SR, zn.5 Cdo 39/99).

Predpokladom dobromyseľnosti potrebnej na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu - práva prechodu a prejazdu cez cudzí pozemok - je presvedčenie osoby, ktorá cez pozemok prechádza, že tým pre seba ako vlastníka susediaceho (panujúceho pozemku) toto právo zodpovedajúce vecnému bremenu vykonáva právom (oprávnené drží). V takomto prípade pôjde o nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výkonom práva, t.j. vydržaním.

Právnym dôvodom vzniku vecného bremena môže byť - rovnako ako pri nadobudnutí vlastníckeho práva zmluva, dedenie, rozhodnutie štátneho orgánu, zákon a vydržanie.

Oprávnenie zodpovedajúce vecnému bremenu možno teda nadobudnúť aj vydržaním. Predpokladom tohto spôsobu nadobudnutia je nepretržitý výkon práva po stanovenú dobu, ak sú splnené aj ostatné

podmienky podobné vydržaniu vlastníckeho práva. Vylúčené je vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k nehnuteľnostiam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo vo vlastníctve zákonom určených právnických osôb (napr. § 125 ods. 2 OZ).

Súd prvého stupňa žalobu žalobcov zamietol najmä preto, že na strane žalobcov neexistuje právny dôvod, ako žalobcovia požadované právo nadobudli, nie je preukázané, že im svedčí oprávnený nadobúdaci titul. Subjektívny pocit žalobcov ako držiteľov, že im právo prechodu patrí, nemôže byť sám osebe podkladom pre vydržanie, ak tento nie je vyvolaný okolnosťami objektívne nasvedčujúcimi oprávnenosť držby práva. Pokiaľ sa uspokojili iba s dlhodobou zaužívaním stavom voľného prechodu cez časť sporného pozemku, pričom táto okolnosť nebola uvedená v zmluve o prevode nehnuteľností a nadobúdatelia sa o existencii takéhoto práva nepresvedčili, bez zmluvy o prevode nehnuteľností to nemôže byť so zreteľom ku všetkým okolnostiam postačujúce k dobrej viere, že im toto právo prislúcha, že im toto patrí. Pokiaľ sa právo prechodu doposiaľ realizovalo, bolo to bez právneho titulu, ktorý tým spochybňuje dobromyseľnosť žalobcov.

Odvolací súd tento záver považuje za predčasný a tu je potrebné predovšetkým poukázať na to, že žalobcovia nadobudli nehnuteľnosti - rodinný dom s pozemkami na základe kúpnej zmluvy v roku 1967 od pôvodných vlastníkov, ktorí mali mať zabezpečený bezproblémový vstup do nehnuteľnosti (prítom pravdepodobne používali prechod cez sporný pozemok). To bol na strane žalobcov dôvod, prečo si mysleli, že im právo na bezproblémový vstup do nehnuteľnosti na ich pozemok patrí, nebyť tejto skutočnosti, nebolo by možné pôvodne jednu nehnuteľnosť rozdeliť na dve samostatné, ak by totiž nemali každá samostatný vstup, nemohli by samostatne existovať. V užívaní tejto prístupovej cesty nikto nikomu nebránil, naopak, ani samotní žalovaní nevedeli o tom, že by sa ich pozemok nachádzal na chodníku tvoriacom vstup - prechod k nehnuteľnosti žalobcov, ktorý bol všetkými osobami vstupujúcimi na nehnuteľnosť žalobcov užívaný dovtedy, než žalovaní túto skutočnosť zistili a takéto jej užívanie znemožnili (zakázali). Svedčí o tom aj vybudovaný betónový plot, ktorý rešpektuje vstup žalobcov na ich pozemok (porovnaj č.l. 145-148 spisu). Preto bolo dôvodné od oboch procesných strán si vyžiadať podklady, na základe ktorých nadobudli vlastníctvo k ich nehnuteľnostiam a vysporiadať sa tak aj so stavom vstupu na nehnuteľnosť žalobcov.

Pritom niet pochybností o tom, že predmetná cesta bola vytvorená právnymi predchodcami účastníkov, pretože parc. č. 2128 tvorila pôvodne jeden celok a v roku 1941 bola rozdelená na dve samostatné parcely č. 2128/1 a č. 2128/2. Pôvodní majiteľa Y. P. a manželka C., rodená W. odpredali novovytvorenú parcelu 2128/2 H. H., rodenej Q. z D. č. XX (porovnaj geometrický - polohopisný plán a výkaz plôch vydaný dňa 19.04.1941 Ing. Y. Q. Y. č.l. 152 až 154 spisu), čím z pôvodne jednej parcely vznikli dve samostatné nehnuteľnosti a to každá aj so samostatným vstupom. Ak by si pôvodní vlastníci Y. P. a manželka C., rodená W. takto mali znemožniť vstupovať dovtedy na nedelenú parcelu, prečo by ju rozdeľovali, ak by na ňu nemohli vstupovať, resp. jej rozdelenie by vôbec nebolo možné. V konaní preto bude dôležité porovnať stav vytvorený týmto geometrickým plánom s terajším stavom.

Najmenej od vyhotovenia tohto geometrického plánu a rozdelenia nehnuteľnosti na dve samostatné parcely sa zrejme vytvorila vstupná príjazdová cesta, po ktorej bolo možné vstupovať na parcelu č. 2128/1 a neskôr aj do domu patriaceho žalobcom a táto sa zrejme užívala až dovtedy, než žalovaní nezačali v jej užívaní žalobcom brániť. Či ide o pôvodnú cestu alebo medzičasom dostala zmeny a prečo, bude potrebné v konaní objasniť a tak ustáliť, či a kedy, ktorému vlastníkovi by tu malo vzniknúť právo prechodu.

Preto je potrebné objasniť to, či a ako rozdelenie nehnuteľnosti podľa uvedeného geometrického plánu vydaného dňa 19.05.1941 Ing. Y. Q. Y. rešpektovalo stav, aby sa obaja vlastníci dostali na novovytvorené nehnuteľnosti, keďže parc. č. 2128/1 sa nachádza za parc. č. 2128/2 a či prístup z verejnej cesty na parcelu užívanú rodinou žalobcov (prípadne ich právnymi predchodcami - pôvodnými vlastníkmi Y. P. a manželkou C.) bol jedine cez parc. č. 2128/2. Tieto skutočnosti však súd prvého stupňa nezisťoval, neobjasnil, nepožiadaval znalca ani o vyjadrenie, ako sa uvedená cesta vlastne užíva, kde začína lesná cesta, kde sa na ňu napája sporná nehnuteľnosť žalovaných a v akej výmere, ktoré sú základné body tohto úseku cesty.

V danom prípade nebolo tiež objasnené, z čoho pozostáva prístupová cesta k nehnuteľnosti žalobcov, či tu vlastne ide o lesnú cestu, ktorú mohli používať všetci návštevníci lesa bez obmedzenia, a jej súčasťou

je i parcela žalovaných, ktorú si následne vybudovali a po ktorej vždy chodili a či sa dlhodobo používala ako príjazdová cesta k domu žalobcov.

Preto treba v danom prípade vyriešiť, odkedy sa užívala príjazdová cesta k domu, čo vlastne túto príjazdovú cestu tvorí, keďže predmetná časť, ktorá je zabratá z parcely žalovaných, je zrejme len jej časťou (trojuholník nepravidelného tvaru) a z fotografií nachádzajúcich sa v spise vidieť, že prístupová cesta do domu žalobcov je štvorcového tvaru, preto možno predpokladať, že časť tejto prístupovej cesty tvorí vlastníctvo žalovaných a časť prístupovej cesty je tvorená inak.

V prejednávacom prípade je potrebné objasniť situáciu v okolí domu žalobcov i žalovaných, kde sa nachádza celá prístupová cesta ako k pozemku žalovaných, tak i k pozemku žalobcov, aká cesta nadväzuje na tento vstup do ich nehnuteľností a v súvislosti s užívaním nehnuteľností žalobcov je potrebné vyporiadať sa i s obranou žalovaných, ktorí tvrdia, že do nehnuteľností žalobcov existujú tri samostatné vstupy, ktoré môžu žalobcovia používať.

Žalobcovia preukazujú, že predmetný vstup do nehnuteľností užívajú dlhodobo, t.j. odvtedy, ako nehnuteľnosti zakúpili. V konaní však nebolo vyriešené, o akú cestu, o aký vstup sa podľa nich jedná, či to bolo presvedčenie, že na svoju nehnuteľnosť vstupujú po lesnom pozemku, ktorý môže používať každý návštevník lesa, alebo presvedčenie, že vstupujú na cestu, ktorá bola vybudovaná len pre nich, len pre ich vstup do ich nehnuteľností. Kto ale užíva cudzí pozemok v presvedčení, že ide o verejnú cestu, nie je oprávnený v držbe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (NS sp. zn. 2 Cdon 1728/1997: Soudní rozhledy 2000 č. 2).

Zmyslom daného práva prechodu je možnosť žalobcov vstupovať do svojej nehnuteľnosti po rokmi používanej ceste, ktorá im zabezpečovala vstup do vlastnej nehnuteľnosti. Predmetnú nehnuteľnosť žalobcovia potrebujú, aby sa prostredníctvom prechodu po nej dostali na svoju nehnuteľnosť, ktorej sú vlastníckmi. Pokiaľ by nehnuteľnosť nemala samostatný vstup, cez ktorý sa možno do nehnuteľnosti dostať, táto by stratila hospodársky, ekonomický, vlastnícky a funkčný zmysel, ktorý nadobudla jej pôvodným rozdelením a vybudovaním domovej nehnuteľnosti na nej. Či je tento vstup na cudzí pozemok oprávnený, súd prvého stupňa nevyriešil.

Pretože súd prvého stupňa vo veci nevykonal dostatočné dokazovanie, vec neposúdil správne ani po právnej stránke, bolo potrebné toto rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 221 ods. 1 písm. f) ods. 2 OSP).

Úlohou súdu prvého stupňa bude v ďalšom konaní opätovne podrobne vypočítať účastníkov konania predovšetkým na to, v akom stave nadobudli vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam, v akom stave ich užívali ich pôvodní vlastníci dovtedy, než im ich predali, či ich aj oni užívali rovnako, ako pôvodní vlastníci, prípadne aké zmeny a kedy v užívaní nehnuteľností nastali, z akého dôvodu vznikli medzi nimi spory o právo prechodu. Je potrebné zistiť, kto a kedy vyhotovil oplotenie pozemku žalobcov, kto a kedy stavala oplotenie pozemku žalovaných tak, ako stojí v súčasnosti, ktorý je vlastne vystavaný tak, že umožňuje a rešpektuje sporný prechod - vstup do domu žalobcov a teda svedčí o tom, že i sami žalovaní, resp. ich právni predchodcovia, od ktorých ich rodičia nehnuteľnosť obdržali, rešpektovali vytvorený vstup do nehnuteľnosti žalobcov a týmto zabezpečili podklady ku konštatovaniu, aký právny a užívací stav dlhodobo na nehnuteľnosti do vzniku sporu existoval. Ďalej je potrebné predovšetkým upraviť petit žaloby tak, aby bol určitý a vykonateľný, keďže súd prvého stupňa na základe predchádzajúceho úpravy žalobného petitu (č.l. 107, 108 spisu) upresnil petit žaloby tak, že sporná časť nehnuteľnosti žalobcov, týkajúca sa práva prechodu, bola označená aj lomovými bodmi 13.2. a 8001, avšak konečné znenie petitu už tieto údaje neobsahovalo, ktorá okolnosť môže mať význam pre výkon vecného bremena, jeho trvanie, prípadne akékoľvek ďalšie spory z neho vyplývajúce.

Je tiež potrebné objasniť celkovú situáciu v okolí nehnuteľnosti tak, aby bolo v konaní i z geometrických podkladov zrejme, aká cesta vedie k pozemkom účastníkov, po ktorej ceste sa prepravujú, než prídu k spornej časti nehnuteľnosti a či vstup na pozemok žalobcov je tvorený výlučne touto spornou časťou pozemku, alebo prechod sa skladá z časti parcely žalovaných a z časti inej parcely, ak áno, z akej.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa i o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, preto nebolo dôvodné osobitne sa zaoberať odvolaním žalovaných, týkajúcim sa trov prvostupňového konania (§ 224 ods. 3 OSP).

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.